

Verslag Internetconsultatie 'Wet adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers'

Een conceptversie van het wetsvoorstel 'Wet adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers' is in de periode van 4 juni tot en met 15 juli 2019 via het internet geconsulteerd. Er zijn in totaal vijf (openbare) zienswijzen van particulieren binnengekomen tijdens de internetconsultatie. In drie reacties wordt positief gereageerd op het wetsvoorstel en in de twee overige worden vraagtekens geplaatst bij de noodzaak van de instelling van het adviescollege. Zowel de openbare reacties als het verslag zijn te vinden op www.internetconsultatie.nl.

In de positieve reacties wordt de doelstelling van het adviescollege onderschreven, maar wel opgemerkt dat het lang heeft geduurd voordat het eerdere advies van de Commissie Dijkstal (uitgebracht in april 2004) ten aanzien van het instellen van een permanent adviescollege is overgenomen en er een wetsvoorstel ligt. Gesteld wordt dat er altijd sprake is van de nodige schroom voorstellen tot wijziging van de rechtspositie van politieke ambtsdragers op de agenda te zetten. Niet voor niets presenteerde de Commissie Dijkstal dan ook een evenwichtig pakket aan aanpassingen van de rechtspositie dat zowel verbeteringen als verslechtingen van de rechtspositie bevatte. Door de financieel-economische crisis destijds, is de evenwichtigheid uit het pakket gehaald, zo wordt opgemerkt. Ook is voorgesteld de naam van het adviescollege te wijzigen in 'Borging Rechtspositie Politieke Ambtsdragers'. De voorgestelde naam van het college acht het kabinet evenwel minder geschikt, aangezien het woord 'borging' geen neutrale aanduiding betreft. Ook wordt opgemerkt dat de vast te stellen bezoldiging en vergoeding een nettobedrag en belastingvrij zou moeten zijn. Een college bestaande uit drie vrouwen en twee mannen wordt voldoende geacht, met dien verstande dat de selectie van de leden op basis van ontplooiing van de persoonlijkheid geschiedt. Tot slot wordt aangestipt dat het adviescollege ook zou moeten kunnen adviseren over de financiële tegemoetkomingen in de ondersteuning van de betreffende doelgroepen voor zover relevant (in ieder geval Eerste en Tweede Kamerleden). Juist omdat politici zelf ook terughoudend zullen zijn op dit onderwerp, dient het adviescollege ook hierover adviezen uit te kunnen brengen om het evenwicht in de democratische machten te waarborgen. Het kabinet merkt op dat het adviescollege op grond van zijn taakomschrijving alleen adviseert over financiële aspecten van de rechtspositie van politieke ambtsdragers.

In de afwijzende zienswijzen wordt opgemerkt dat het moeilijk zal worden het adviescollege te bemensen met personen uit het bedrijfsleven die geen banden hebben met de (rijks)overheid. Accountancy, advocatuur, consultancy en multinationals hebben altijd banden met de (rijks)overheid op bestuurlijk niveau, zo wordt gesteld. Zij dingen mee naar overheidsopdrachten en bieden veelal een thuis voor een politicus na een ministerschap. Het is de indiener niet duidelijk waarom bestaande instituties zoals de Raad van State of een Tweede Kamercommissie dit niet beter kunnen doen, zonder de zweem van belangenverstremming die je als overheid over jezelf afroept als het bedrijfsleven hierin een rol zou krijgen. Dat laatste kan ook gezien worden als een brevet van onvermogen van de (rijks)overheid. En dan is een salarisverhoging natuurlijk niet aan de orde. Het kabinet merkt op dat uit paragraaf 7 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel¹ blijkt dat, met het oog op de benodigde deskundigheid en ervaring, leden inderdaad onder andere kunnen worden gezocht in het bedrijfsleven, maar ook in de wetenschap en onder gewezen ambtsdragers uit het openbaar bestuur. Het kabinet acht de onafhankelijkheid van het adviescollege van groot belang, zo valt ook in de betreffende paragraaf te lezen, hetgeen dan ook wordt gewaarborgd doordat de leden zonder last zitting hebben en geen met de taakvervulling van het college onverenigbare functie vervullen. Dat is ook de reden dat de adviestaak niet wordt neergelegd bij de door indiener genoemde organen (zijn ook genoemd in artikel 2 van het wetsvoorstel). Het is essentieel dat de advisering niet politiek gekleurd mag zijn en dat ook de indruk daartoe niet wordt gewekt. Vandaar dat de leden – anders dan deze indiener voorstelt – juist niet meer actief mogen zijn in het openbaar bestuur. Hoewel het de opmerking van indiener begrijpt, schuilt (de 'zweem' van) belangenverstremming volgens het kabinet echter meer in een

¹ Kamerstukken II 2019/2020, nr. 35 530, nr. 3.

politiek gekleurd advies dan in een advies dat afkomstig is van deskundigen van buiten dat speelveld.

Hoewel er vraagtekens zijn geplaatst bij de noodzaak van het adviescollege ziet het kabinet een duidelijke meerwaarde in het adviescollege. In antwoord op de vraag of er geen ruimte moet komen om ook de structuur van het loongebouw te herzien, merkt het kabinet op dat dit – voor wat betreft politieke ambtsdragers – nadrukkelijk is opgenomen in de taakopdracht van het college. Zou betrokkene hebben bedoeld op het loongebouw van (rijks)ambtenaren, dan is dat onderdeel van cao-onderhandelingen. In reactie op de opmerking dat de commissie zou zijn gericht op verdere stijging van hoge inkomens benadrukt het kabinet dat het college ook versoeringen van arbeidsvoorwaarden zou kunnen voorstellen.